

zmiany prędkości z c_{m0} do c_{m1} stosuje się zaostrenie łopatek na wlocie. Dalsze zmiany na wlocie do wirnika wynikające z zawirowania międzyłopatkowego oraz ze stosowania kąta natarcia δ_1 podano w p. 11.3.6 i na rys. 11.11).

11.5.2. Wpływ skończonej grubości łopatek na pole prądu na wylocie z wirnika

Grubość łopatek na wylocie powoduje również zmianę pola prądu, lecz w odwrotnym kierunku niż na wlocie. Składowa południkowa na wirniku $c_{m2} = c_{m3}$ zmniejsza się do c'_{m3} na podstawie zależności

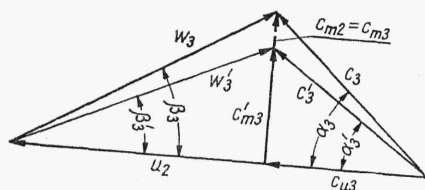
$$c'_{m3} = c_{m2} / \varphi_2 \quad (11.59)$$

przy czym współczynnik przesłonięcia wylotu z wirnika

$$\varphi_2 = \frac{t_2}{s_2 - s_{u2}} \quad (11.60)$$

oraz

$$t_2 = \frac{\pi d_2}{Z}; \quad s_{u2} = \frac{s_2}{\sin \beta_2} \quad (\text{z rys. 11.15})$$

Rys. 11.17
Wpływ skończonej grubości łopatek na trójkąt prędkości na wypływie z wirnika

Na rys. 11.17 przedstawiono zmianę układów prędkości na wylocie z wirnika. Skończona grubość łopatek powoduje zmniejszenie bezwzględnej prędkości z c_2 do c'_3 oraz zmniejszenie jej kąta nachylenia do kierunku obwodowego z α_3 do α'_3 (zmiany z c_2 na c_3 i α_2 na α_3 nastąpiły w wyniku wpływu skończonej liczby łopatek na zawirowanie międzyłopatkowe, co wyjaśniono w p. 11.3.6 oraz na rys. 11.12)

11.6. Wpływ prerotacji na przepływ przez wirnik

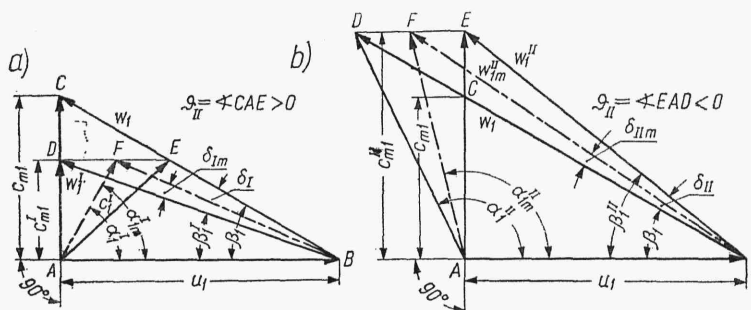
Optymalną wysokość podnoszenia pompy, określoną za pomocą równania podstawowego

$$H_{th} = \frac{1}{g} (u_2 c_{u3} - u_1 c_{u1}) \quad (11.61)$$

otrzymamy, gdy drugi wyraz w nawiasie będzie równy zero, co występuje przy $c_{u1} = 0$ oraz $\alpha_1 = 90^\circ$, czyli przy promieniowym kierunku prędkości wlotowej c_1 w wirniku, czemu odpowiada również promieniowy (bez zawirowania) dopływ cieczy do wirnika z prędkością c_0 . Jednak taki rozkład prędkości występuje bardzo rzadko, natomiast w większości przypadków przed wlotem na łopatki wirnika następuje wstępne zawirowanie, czyli prerotacja cieczy.

Odróżniamy *prerotację dodatnią*, gdy kierunek wirowania cieczy jest zgodny z kierunkiem prędkości kątowej wirnika i *ujemną*, przy przeciwnym kierunku zawirowania. Niezależnie od tego odróżniamy *prerotację swobodną* (czyli *naturalną*) i *wymuszoną*.

Prerotacja swobodna jest wynikiem wstecznego oddziaływania wirujących łopatek wirnika na pole prądu w jego obszarze wlotowym. Zamianie czysto osiowego dopływu cieczy w ruch okrężny towarzyszy powstanie krętu o pewnej wartości przed wlotem na łopatkę. Prerotacja swobodna występuje tym silniej, im bardziej wydajność wirnika odbiega od wartości nominalnej. Przy wydajności rzeczywistej mniejszej od nominalnej $Q_r < Q_n$ występuje *prerotacja dodatnia*, przy $Q_r > Q_n$ — *ujemna*. W obu przypadkach kąt napływu cieczy na łopatkę nie jest zgodny z kątem wlotowym β'_1 łopatki.

Rys. 11.18. Wlotowe trójkąty prędkości przy dopływie z prerotacją przy: a) $Q_r < Q_n$, b) $Q_r > Q_n$

Omawiane przypadki powstawania prerotacji swobodnej przedstawiono na rys. 11.18a,b. Indeksami I i II oznaczono wielkości przy występującej prerotacji. Stan rzeczywisty będzie pośredni między rozkładem prędkości przy nominalnej wydajności Q_n i przedstawionymi rozkładami oznaczonymi indeksami I i II . Rzeczywiste trójkąty prędkości oznaczono linią przerywaną. Wyznaczone z trójkątów prędkości rzeczywiste składowe c_{u1} prędkości bezwzględnej na wlocie należy wprowadzić do równania (11.61).

Prerotacja swobodna jest w zasadzie zjawiskiem korzystnym, polepszającym warunki zasilania wirnika (łagodzi różnice między kierunkiem napływu cieczy a kątem wlotowym łopatki), zmniejsza straty wynikające z niestycznego napływu na łopatkę, a przez to zmniejsza prawdopodobieństwo powstawania kawitacji przy wydajnościach różnych od nominalnych.

Prerotacja wymuszona występuje przy umieszczeniu przed wlotem do wirnika, w celu regulacji parametrów pracy pompy, łopatek kierowniczych zmieniających kierunek przepływu. Prerotacja może być przy tym *dodatnia* lub *ujemna*, zależnie od ustawienia łopatek.

W przypadku stosowania spiralnej komory dopływowej (ssawnej) bez żeber zapobiegających zawirowaniu cieczy może wystąpić również prerotacja wymuszona.

Obrazem prędkości przy prerotacji wymuszonej będą trójkąty prędkości podobne do przedstawionych na rys. 11.18.